

“A bölcsesség nyelvére van szükségünk, hogy eljuthassunk a határokig”

**Fr. Nicolás beszéde a KÉK Világküldöttgyűléshez
Libanon, 2013. augusztus 4.**

1. Mit kíván tőlünk a jelen pillanat?

Ma valamit megosztanék veletek, ami egy ideje foglalkoztat. Hadd kezdjem június 25-ével, ami szűken egy hónapja volt. Azon a reggelen két szerzetes látogatott meg. A találkozás végén megkérdezték: „Mit tart ma az Egyház legsürgetőbb szükségletének? Melyek legyenek a prioritásaink?” Az ilyen helyzet eléggé váratlan, tehát az, mikor úgy érzed, a beszélgetés már a végéhez közeledik, de egy meglepő kérdés az egészet újra indítja. Az ilyen kérdést sokáig szoktuk fontolgatni a szívünkben, elménkben.

Még aznap délután találkozóm volt Ferenc pápával, és mindketten egyazon kérdésre lyukadtunk ki: „A Jézus Társasága mivel szolgálhatna és segíthetné legjobban az egyházat?” A válasz ezekre a kérdésekre bizonyos módon már megszületett néhány nappal előbb, amikor a pápa Dumortier atyával, a Gergely Egyetem rektorával találkozott. A pápa tudára adta a rektornak, hogy azt várja el a jezsuitáktól, vegyék nagyon komolyan az intellektuális apostoli munkát. Megerősítette azt a kívánságát, hogy a papok menjenek ki a perifériákra, ugyanis csak onnan látszik igazán jól az egyház, és az, hogy hogyan kellene működni. Majd folytatta: a perifériákon szerzett tapasztalatok rendkívül fontosak, de ki kell, hogy egészüljenek azokkal a reflexiókkal, amelyek csak a központból látszanak. Enélkül ugyanis a perifériákon szerzett tapasztalat nem termi meg azokat az evangéliumi gyümölcsöket, amelyeket az Úr akar. Tehát ez volt a pápa válasza a nagy kérdésre.

Másrészt pedig 2010-ben volt egy találkozásunk Mexikóban a jezsuita egyetemekkel. Egy jelmondat, amely jól adta vissza annak a kornak a képét, így hangzott akkor: „Ma a legnagyobb veszélyt a felületesség globalizációja jelenti.” Mexikó üzeneteként tehát az jött át, hogy mi, jezsuiták célozzuk meg és irányítsuk fáradozásainkat a Mélységre – reflexióink mélységére, a valóság megértésében, spiritualitásunkban stb. Ugyanezt az üzenetet továbbította nekünk gyakorta az előző pápa, XVI. Benedek is. Valahányszor találkoztam vele, mindig megfogta a kezem és úgy mondta: „Az egyház mélyiséget vár a Jézus Társaságától – mélyiséget a tudásban és a lelkeségben.”

Vagyis úgy tűnik, megvan már az egybeesés, hogy erre van tehát szüksége a jelen pillanatnak. A mai világban eláraszt minket az információ. Vegyük csak a Google-t! Beírunk egy bizonyos témát a keresőbe, s máris oldalak ezrei mondanak nekünk valamit arról a témáról. Ám senki nem tudja megmondani, mi az igazság. Senki. A Google sem. Nincs is értelme igazságról beszélni, nincsenek meg a kritériumai annak, hogyan ellenőrizhetjük az adatok valóságát. Kockáztatunk, ha ilyen talmi információk birtokában hozunk ítéleteket, és bizony rossz ítéleteket is hozunk.

Míg idefelé repültem, kedves olvasmányomat, a „Difficult Conversations” (Nehéz társalgási témák) című könyvet olvastam. Ez a könyv arról a tényről szól, hogy mindnyájan folytatunk nehéz társalgásokat a családban, a szerzetesközösségben, a munkahelyen stb. Akkor nehéz egy beszélgetés, amikor valami fontos dologban nem értünk egyet. A könyv azt is megmondja, hogy valójában három effajta társalgási téma okoz általában problémát. Az első a tényekre vonatkozik: „Mi történik valójában?” A második az érzésekre vonatkozik: „Sértettnek, mellőzöttnek,

elfogadottnak érzem-e magam?” Az utolsó pedig az önazonosságot és az önértékelést érinti: „Mit gondol ő rólam, ki vagyok én?” A könyv abban segít, hogy tudatosítsa bennünk ezt a három szintet annak érdekében, hogy társalgásaink során jobban tudjuk kezelni őket.

Mindez szintén arra mutat rá, hogy szükségünk van a mélységre. Szükségünk van bizonyos mennyiségű reflexióra és bizonyos mennyiségű bölcsességre is.

2. Ez más, mint amiről Fatimában beszéltünk?

Akik jelen voltak Fatimában, emlékeznek arra, amit a prófétai küldetésről, a prófécia dimenzióiról és arról mondtunk, hogyan kell prófétaivá válni. De most valami másról beszélünk? Más igénnyel szembesülünk? Annak érdekében, hogy a dolgoknak távlatot adjunk, hadd osszak meg Veletek egy bibliai reflexiót. Ellenőriztettem a Bibliai Intézet professzoraival, így nem lehet nagyon rossz. Ez az előnye a római létnek – konzultálni tudsz a szakértőkkel.

Megdöbbsentett az a felismerés, hogy a Bibliában három különböző nyelv van. Ezek egyértelműen különböző nyelvek, amelyek megfelelnek az emberek Úrral való kapcsolatából szerzett tapasztalatainak.

Az első nyelv természetesen egy népet teremtő nyelv. Izraelnek először nem volt identitása. Az emberek rabszolgák és menekültek voltak, akiket kizsákmányoltak és éppen csak kijöttek Egyiptomból. A Biblia első könyvei írják le az identitás megteremtésének folyamatát. És ez a történelem nyelve. Azokról a nagy dolgokról beszél, amelyeket Isten tett értük. Keverik a történelmet és a mitológiát, és magasztalnak néhány tényt és eseményt azért, hogy az emberek büszkének lehessenek arra, hogy ehhez a néphez tartoznak. Ez a **történelmi nyelv**, amely a Biblia történeti könyveiben jelenik meg. A közösséghez tartozás érzését adja, és a büszkeség érzését, hogy egy olyan nép vagyunk, amely valóban mondhatja: “az Úr velünk van”.

Amikor az identitás megteremtődött, megjelennek a próféták és a **prófétai nyelv**. Az emberek hite nagyon erősen kapcsolódik a nemzeti öntudatukhoz és ezt a hitet beszennyezi a manipuláció, a politikai szűklátókörűség és kirekesztés. Ezért a próféták megjelennek, hogy kihívás elé állítsák és megtisztítsák a hitet. Zarándoklatra és ünnepre hívnak, mert ezeket elhanyagolják az emberek. A vallás lényegéhez tartozik az együttérzés, és amikor Izrael elfeledkezik erről, akkor megjelennek a próféták. Emlékeztetik az embereket arra, hogy Istent nem érdeklik az adományok és áldozatok, ha a szövetség legfontosabb részét semmibe veszik. Így a prófécia mindig megjelenik a hívők közösségében és próbálja megtisztítani a hitet.

Amikor megtörtént a száműzetés, a nép becsapva és elhagyva érezte magát. Izrael többsége, és ezen nincs mit szépíteni, igen, Izrael többsége elveszítette a hitét. Csak néhányan, egy kis maradék őrizte meg a hitét. Izrael hite Isten cselekvő jelenlétére épült a történelme során, és amikor elveszítették a templomot, és idegen országba kényszerültek, gondolkodóba estek, hogy hol van Isten. Ekkor sokan elveszítették hitüket. A próféták is eltűntek. Amikor nincs hit, akkor a prófétai nyelvnek eltűnik az értelme. A próféták által hangoztatott szózatok süket fülekre találnak, és nem indítják meg a szíveket. Ezen a ponton megjelenik egy új nyelvezet, azaz a **bölcsesség nyelve**. E nyelv sajátja, hogy megtalálja Istent mindenben... Itt derül ki, hogy mindez hogyan kapcsolódik a témánkhoz.

Isten nyelve az, amely ott munkálkodik a családban, a gyerekekben, a kultúrában, mindenben. Ez a látásmód újfajta kapcsolatot teremt Isten és a nép között, amely a mélységben és a bölcsességben történik. Ez a nyelv értelmes a hívő és a hitetlen számára egyaránt. Talán ez lesz azok új nyelve, akik mai világunkban a határokon járnak.

3. Hol találjuk meg magunkat a világban?

Európa és a Nyugat, az úgynevezett keresztény Nyugat hatalmas hitbeli válságon megy keresztül. A prófétai nyelvezet már nem működik, mert nem maradt hite, amelyet egy próféta megtisztíthatna. Új nyelvre van szükség, és a Szentírás adja meg nekünk ehhez a kulcsot. Érdekes ez, mert én elég sokáig úgy gondoltam (hiszen ezt hallottam évekig), hogy a bölcsesség Ázsia sajátja. Azt mondhatjuk, hogy az ázsiai vallásosság a bölcsességre épül, míg a prófétai vallásosság inkább a keresztény Nyugatra jellemző. Mostanság pedig azt halljuk, hogy szükség van bölcsességre a nevelésben, a szociális munkában, a pasztorális szolgálatban és így tovább. Így hát a bölcsesség keresése már nem csupán az ázsiai közösségek jellemzője. Egyetemessé vált.

Érdekes megfigyelni, hogy Benedek pápa miként beszélte a bölcsesség nyelvét, valahányszor határhelyzetekben találta magát. Az emberek pedig rácsodálkoztak. Franciaországi látogatásakor már nem elítélően beszélt az ott meggyökerezett elvilágiasodásról [az eredetiben laicitás szerepel, de ezt nálunk nem értik, mert ugye arról van szó, hogy a sacralitást mindenben megelőzi az emberek tudatának elvilágiasodása. Az egyház szerepe gyakorlatilag eltörpül. – a lektor megj.] Londonban az angoloknak tetszően tudott beszélni... akárcsak máskor Németországban. Amikor Ferenc pápa lépett a színre, még újabb hangsúlyt kapott a közember nyelvén való megszólalás. Ez a nyelv a szegények, az együttérzés, a mindenki számára érthető „jó estét”, „jó étvágyat” és „jó pihenést” stb. nyelve. Ez lecke számunkra is, hiszen bemutatja a változni tudást, az alkalmazkodás képességét.

Ezen a küldöttgyűlésen sok szó esik azokról a folyamatokról, amelyek a „gyökerektől a határokig” vezetnek. Felfedezhetjük, hogy ugyanazokat a folyamatokat éljük meg, mint Izrael népe. Szükségünk van arra, hogy felépítsük történelmünket, hogy megtisztítsuk identitásunkat, és most a világ azt kívánja tőlünk, hogy a bölcsesség nyelvén szóljunk.

Érdekes hallgatni Benedek pápát, aki azt mondja, hogy jobb helyzetben van az az agnosztikus, aki keres, mint az a keresztény, aki feladta a keresést. Veszélyes az az ember, aki azt gondolja, hogy már tud minden választ, mert senki sem tudhat minden választ. Emlékszem, hogy láttam egy plakátot a Manilában működő Ázsiai Lelkipásztori Intézetben. Egy orángutánát ábrázolt, amely a földön feküdt és a magasba révedt. Alatta ezt olvashattuk: „Amikor már minden választ tudtam, megváltoztatták a kérdést.” A plakát annak az életérzését sugallta, aki feladta, és ez sok pap hozzáállása is ma. Amikor kijöttek a szemináriumból, tudtak minden választ, és kint rájöttek, hogy a kérdések megváltoztak. Nem hiába érezték magukat úgy, mint egy orángután... De mi történt? Ezt a kérdést komolyan kell vennünk, hiszen ez nem csupán a Nyugat problémája. Ma minden kultúra a sokszínűségének felismerése felé tart. Ez a fajta nyitottabb gondolkodás és a bölcsesség utáni vágy általános jellemzővé válik minden kultúrában. Van, ahol lassan ugyan, de mindenütt érezteti már hatását. Meg kell figyelnünk a fiatalok világát ahhoz, hogy láthassuk, mi is történik

valójában. A fiatalok folyamatosan az interneten lógnak. Olyanok, mint ennek az új világnak a bennszülöttjei (nem úgy, mint mi öregek, akik csupán átutazók vagyunk benne).

Három nyelvre van tehát szükségünk. Újonnan megkeresztelkedők és új KÉK tagok számára szükségünk van a történelem nyelvére, hogy felépítsük identitásukat. A prófétai nyelv a hívők közösségében arra szolgál, hogy kihívást adjon a hívő embereknek. Most pedig a bölcsesség nyelvére van szükségünk, hogy eljuthassunk a határokig. Ezen a küldöttgyűlésen sok időt szántok arra, hogy a határokat és a velük járó kihívásokat és lehetőségeket megbeszéljétek. Azt gondolom, a bölcsesség nyelve fontos eszköz ebben a keresésben, mert mélységeket tár fel, és közben ellenáll a napjainkban jellemző felszínességnek.

4. Hogyan fogjunk hozzá?

Ezen a ponton Arrupe atyát idézem föl, aki nagyon határozottan beszélt a szegények melletti elköteleződésről. Hármast választ adott számunkra, amelyek részéről tudatosan vagy tudat alatt a Bibliában fellelhető **sokak és néhányak** fogalmaira épülnek. A gondolat az, hogy Istennek **sokakra** van gondja, de csak **néhányat** választ ki, hogy küldöttjei legyenek a sokak szolgálatában. Arrupe így fogalmazta ezt meg

- **Minden** jezsuitának küldetése a **szegényekért** végzett szolgálat.
- **Sok** jezsuita küldetése a **szegényekkel** végzett közös szolgálat.
- **Néhány** jezsuitának (akiket Isten és az engedelmisség szólít) **szegényként** kell élnie.

Így indultak útjukra közösségeink szegénynegyedekben, ahol rendtársaink osztoztak a szegények életfeltételeiben, és teljesen kitették magukat a környezet kényének, kedvének. Maga Bergoglio bíboros is mint Buenos Aires érseke visszautasította, hogy a püspöki palotában lakjon. Ott élt egy kis szobában a hivatala fölött, és együtt étkezett a környezetében élő emberekkel. Most pápaként ugyanezt látjuk tőle. Ezt tapasztalhattuk a rio-i Világifjúsági Napokon. Kétszer kellett autót váltania. A német kormány egy mindennel felszerelt luxusautót ajándékozott neki, amely méltó államfői tisztségéhez. Soha nem is használta azt. Ekkor egy szerényebb, de még mindig számára túl jó autót adtak neki. Ezt is elutasította. Végül egy haszonjárművet kapott, amit akármelyik alkalmazott használ. Erre aztán igent mondott. Természetesen ez gondot is okozhatott Rio-ban, hiszen a tömeg ott tolongott az autó körül, de szemmel láthatóan így érezte jól magát. Úgy érzi, hogy hivatása, akárcsak minden pap nemcsak az, hogy a szegényekkel legyen, hanem nagyon is hasonuljon a szegényekhez. Azt mondja, hogy a pásztornak olyan szaga kell, hogy legyen, mint a nyájának. (Elgondolkodom azon, vajon milyen szaga van egy jezsuitának?)

Visszatérve a témánkhoz, alkalmazhatjuk Arrupe atya fogalmait a néhányval kezdve:

- **Néhány** KÉK tag, akinek képessége, tehetsége és lehetősége van rá, arra kapott meghívást, hogy **intellektuális munkát** végezzenek a kutatásban, elemzésben, írásban stb.
- **Sok** KÉK tag arra kapott hívást, hogy **kiváló, képzett szakember** legyen.
- **Minden** KÉK tag meghívást kapott arra, hogy elmékedései, megfontolásai és felismerései nyomán **világunkat bölcsességgel töltsse meg**.

5. Az ignáci lelkiség jelentősége, alkalmazhatósága

Ezen a ponton láthatjuk, mekkora az ignáci lelkiség és az ignáci világiak jelentősége mindabban, ami sajátjuk, az Egyház és a világ szolgálatában. Az Egyháznak szüksége van az olyan lelkiségre, amely bölcsességet és mélységet ad, amikor a mai szükségletekre akarunk válaszolni. Az ignáci lelkiség reflexióra és meditációra tanít minket, arra, hogy szétválasszuk azt, ami felszínes és banális, attól, ami mély és valóságos. Ez az, amit az ignáci lelkiség jelent – arra nevel minket, hogy érzékenyek legyünk a megkülönböztetésre. Nem minden, ami történik, az Isten akarata, nem minden, ami körülvesz minket, jó az emberiség számára. Ki fog megkülönböztetést végezni? Szükségünk van olyan emberekre, akik pontosan tudják, mit jelent megkülönböztetni, akik gyakorlottak a megkülönböztetésben.

Újra mondom, maga a pápa mutat utat nekünk ebben. A napi szentmisét a vatikáni Szent Márta kápolnában celebrálja, és kápolna tele van olyan emberekkel, akik hallani akarják homíliáit. Ez most az új trend, és még azok az emberek is hallgatják a pápa homíliáit, akik elhagyták az Egyházat, most viszont otthon felolvassák gyerekeiknek, hogy tanuljanak belőle az életre. A pápa egyik különleges szentbeszéde Miasszonyunkról szólt, és mint általában, akkor is három pontot emelt ki. (Azt mondják, ez is mutatja, hogy Ferenc pápa jezsuita. Bár én szándékosan néha négy pontot, máskor kettőt emelek ki – nem a számok határozzák meg az embert). Szóval a pápa szerint három kulcsszó segítségével érthetjük meg jól Máriát: hallgatni, megkülönböztetni és cselekedni. Később Spadaro atya, a Civiltá Cattolica igazgatója azt mondta, hogy e prédikációk segítségével megérthetjük, hogyan gondolkodik a pápa. [Tavasszal kezdte meg pápaságát, ezért először is] tavasszal hallgatott, meghallgatott, figyelt. A nyár folyamán megkülönböztetést végez, ősszel pedig döntéseket hoz és cselekszik. Szóval számíthatok rá, hogy hamarosan sok fontos döntés születik!

Mindez nagyon ignáci. A hallgatással, a figyelemmel kezdjük, amely nagyon lényeges, de én hozzátenném a látást is (miután sok évig Japánban voltam). A hallgatás nagyon európai, míg a szemlélés nagyon ázsiai. Nekünk, európaiaknak nagyon különböző a látásunk, és amikor megnézünk valamit, a szemünk olyan, mint a nyíl. Az ázsiaiak arca szemlélődő; összhang van abban, milyen egy arc, és ahogyan néznek egymásra, nevezetesen szemlélődve. Hiszem, hogy Szent Pál – ha japán lenne – úgy mondta volna, hogy a hit hallásból és látásból ered [vö. Róm 10,17]. Mindazonáltal ez már behozza a fület és a szemet. Amikor megkülönböztetést végzünk, ez a szívben történik, ez behozza a szívet. Aztán a cselekvés behozza a kezét és a lábat. Szóval az egész test benne van a folyamatban.

6. Hogyan használjuk ezt a fajta spiritualitást?

Az ignáci lelkiség rendkívül modern és alkalmazható napjainkban. Bámulatosan rugalmas és kreatív, mert nagyon attól függ, hogyan vezet minket Isten Lelke. Mi olykor elveszünk a sok szabály között, ám Ignác arra kér, lépünk túl ezeken, és csak arra figyeljünk, hogyan vezet minket a Lélek. Akárhányszor is írt a világ különböző részein élő jezsuitáknak, mindig azt mondta, rendeljenek mindent alá az éleslátásnak, az ő szavával élve, a megkülönböztetésnek. Elképesztő szabadságot adott az előljáróknak az olyan megkülönböztetésre, amely a jelen valóságra épült. Az

ignáci lelkiség fölkészít minket a megkülönböztetésre és a cselekvésre. A megkülönböztetés szükségképpen cselekvésre vezet, hiszen egy önmagában végződő megkülönböztetés nem sokat ér.

Bizonyára hallottak már Gustavo Guitérrez atyáról, akit a felszabadítás teológia atyjaként ismerünk. Ő ma domonkos szerzetespap. Egy interjú során megkérdezték tőle: Mi történt a felszabadítás teológiájával? Ezt válaszolta: „Amíg létezik szegénység a világon, a felszabadítás teológiának lesz mondanivalója. Ez a mondanivaló most a spiritualitás irányába mozdult el. Arra kell felkészítenünk az embereket, hogy van perspektívájuk a világban.” Az újságíró erre megkérdezte, melyik lelkiség bizonyult a legjobbnak a laikusok felemelkedéséhez az egyházban. Gondolkodás nélkül jött a válasz: az ignáci lelkiség ilyen.

Az ignáci lelkiség továbbra is időszerű lesz, mert a valóságban gyökerezik. És a valóság az, amely segít nekünk megváltoznunk, többet segít, mint a szép szentbeszédék vagy a generálistól kapott levelek. Ez a lelkiség a valóságból indul ki és afelé vezet minket, amit Isten akar. A nagy kérdés ez: Mit akar Isten az emberiségtől? Egy szerzetesi szemináriumban két éve ez a téma vetődött fel kiemelkedően: a misszió mindig Istentől kapott küldetés. Mi tehát most a Missio Dei-ről (isteni küldetésről) beszélünk, és ez legyen figyelmünk középpontjában is. Figyelmükbe ajánlom Karen Armstrong könyvét, amelynek címe: The Great Transformation (A nagy átváltozás).

A könyv a lelkiség és a vallás fejlődését tanulmányozza különös tekintettel arra, amit Karl Jaspers axiális kornak¹ nevez. Armstrong műve azt a korszakot vizsgálja, amely során az emberiség spirituális alapjai fejlődésnek indultak Kínában, Indiában, Izraelben és Görögországban. Mind a négy egymástól eltérő kultúrában rá kellett ébredni, hogy az egyetlen tényező, amely a társadalmat megváltoztathatja, az az emberi személy megváltozása. Ez a belső változás, belső utazás az, ami a legtöbbet számít. Beláttuk, hogy a kommunizmus változatlan mivoltában embertelenségbe taszít embereket, a kapitalizmus változatlan mivoltában pedig önzésre vezet. Ha ezeken nem javítunk, nincs többé előrevezető utunk. Az ignáci lelkiség a személyiségnek éppen ezt a változását célozza meg.

Ismerek egy kis keleti történetet egy tanítványról, aki egy kolostorba vonult. Barátai megkérdezték, mi ezzel a célja, ő pedig azt válaszolta, így szeretne hozzájárulni a világ megjavításához. Egy év múltán találkozott néhány barátjával, akik ismét megkérdezték, miért van még mindig a kolostorban. Azt válaszolta, hogy már tanult valamicskét, ezért már csak néhány ember megjavítását szeretné elérni azok közül, akik közel vannak hozzá. Újabb egy év múltán ismét megkérdezték, mire jutott. Azt válaszolta, immár tudja, hogy a legfontosabb dolog önmaga megváltozása lenne. Igazából ez rejlik a világvallások bölcsességének mélyén. Szent Ignác is világosan látta ezt. És emiatt vélte az inkvizíció veszélyesnek őt. Nyolc ízben hallgatták ki Ignácot! Nem egyszer, hanem nyolcszor. És egyik alkalommal sem találtak benne semmi kivétlivalót, mert ő nagyon óvatos volt, s nem vesztegette az idejét tanok és doktrínák megfogalmazására. Ő egyenesen a szívet célozta meg. Az inkvizíció érezte, hogy ez veszedelmes, hiszen ez az ember a Lélek szabadságával és nyíltságával rendelkezik, azt pedig nem tudják ellenőrizni. És amikor a dolgok kikerülnek az ellenőrzés hatálya alól, a hatalom mindig ideges lesz.

¹ Axiális kor: világméretű lökést adó korszakok az emberiség történetében

7. Kik hordozzák ezt a lelkiiséget?

Végül elérkeztünk ahhoz a kérdéshez, hogy ki viszi tovább ezt a lelkiiséget. Kik azok, akikben megvan ez az átalakító erő? Azt gondolom, hogy bárki, aki nyitott a valóság és Isten Lelke iránt. Bárki, aki nyitott a megkülönböztetés végzésére, magában hordozhatja ezt a bölcsességet. Az ignáci hagyományban élő emberek képesek erre, mert képesek a megkülönböztetésre és a valóság mélyére hatolásra. Ez az értelme a „gyökerek feltárásának”. Nem szorítkozik arra, hogy visszanezzünk 50 vagy akár 450 évre, hanem hogy visszatérjünk Krisztushoz, Ázsia, Európa és Izrael bölcseihez, és végül vissza Isten szívéhez. Amikor a gyökereinkhez érünk, onnét olyan szabadság fakad számunkra, amely felszabadít, hogy félelmek nélkül eljussunk a határokig. A határoknál jó emberekkel is fogunk találkozni, mint az az orvos, akiről tegnapi prédikációmban beszéltem. „Örvendező szívű” ember volt, aki telve volt együttérzéssel. A vallásosság és az együttérzés közeli rokonok. Amikor megfeledekezünk az együttérzésről, akkor Istenről is megfeledekeztünk, mert Isten együttérző Isten. Miért olyan fontosak a szegények? Mert felszínre hozzák bennünk az együttérzést. Képesse tesznek arra, hogy válaszoljunk, és ez feltárja, hogy milyen mélységek vannak bennünk. A jelen pápának nagy hatása van, mert arra hív mindenkit, hogy legyen együttérzéssel.

Az ignáci lelkiiség arra törekszik, hogy szívük által vezesse az embereket. A tegnapi találkozásban az egyházi asszisztensekkel szóba került, hogy milyen képzést kapjanak a jezsuiták a kísérésre. Arra kell, hogy képezzük a jezsuitákat, hogy ne közösségvezetők legyenek, hanem szívből kísérjék a közösségeket. Az értelem is fontos persze, mert nélküle a szív vadul szaladna, de az értelem csupán segítője a szívnek. A lélekből kell, hogy fakadjon a hajtóerő, ezért ki kell, hogy alakítsuk érzékenységünket a lelki életben. Az ignáci lelkiiségben a valóság, az emberek, és az számít igazán, amit Isten akar ezektől az emberektől. A mi kérdésünk pedig mindig alázatos kell, hogy legyen: Hogyan segíthetünk? Hogyan kísérhetünk? Hogyan különböztethetünk meg? Istenről szólva mindig alázatosnak kell lennünk, mert nagyon keveset tudunk Istenről. Isten a titkok titka.

Befejezésül azt szeretném kiemelni, hogy az ignáci lelkiiség és az ignáci laikusok nagyon aktuálisak napjainkban, mert valós igényre adnak választ. A kihívás az, hogy a KÉK minél inkább az egyház életének részévé váljon, hogy egyre több ember fedezhesse fel általa ezt az életformát. Ezt a kihívást megbeszélhetitek a csoportokban. Hiszem, hogy az ignáci lelkiiség tud segíteni az egyház életének ebben a történelmi pillanatában, hogy mélyebbre hatoljunk a lelki életben és megtaláljuk azt, ahogyan Isten a valóságban működik. Köszönöm szépen.

Fordította: Bárdosy Éva, Ercsey Zsófi és Pakot Géza SJ